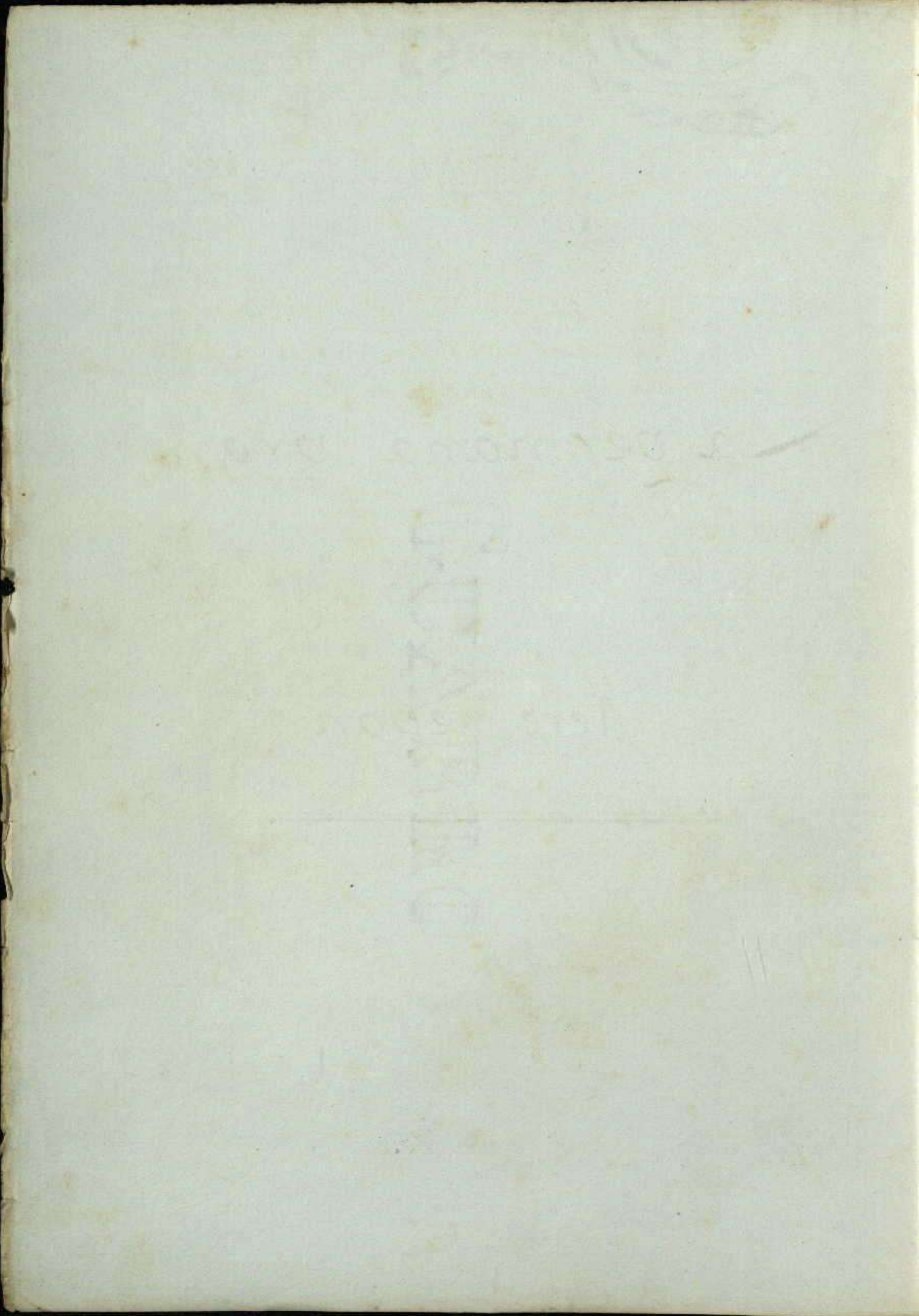

Ano	Pres.	C.	N.
189	11	5	2.

Acte segon el del del...
del...
...

La germana gran

Acte segon

Acte 1°

Escena 1^a

Mabilda (Son las 12 del demati.
Del acte primer a aquest
han trascorregut un dia
& mitj.)

Morador

Pala

Panero

For the 12th of January
the 1st of February
and the 1st of March
1851

Acte 2°

Escena 1^a

Matilde y Serafina

(Serafina esta ajugada

en el sofá - Porta la cara

encuadrada dins de un

Mocador

mocador de seda negra

plegat a istil de vena.

Está quieta com si dor-

-mis.

Entra Matilde per la por-

-ta de l'esquerra, entra de

puntetaf, fins a Serafina

contenint fins la respira-

-ció; se la queda mirant

Palá

Parreño.

(Com sis o set segons.)

(Pesantre dita de re-
pent.)

5. No dormo, no dormo!

(Matilde espantada
dona un pas enrrede-
ra)

Que tinc de dormir? Ja
fa un dia y mitj que no se
qui es això d'acluçar l's
ulls

(ab la mà a la galta y
sense cridar gayre)

Ay! Me pensava que ja
hi tornaban a ser!

(ab molta dulçura)

M. Però perquè no t' fàs
arrencar?

(Molt mal humorada)

S. Això es com que m' quedam
tants de caixals?

(ab to amenaçador)

Si m' tornan à venir aque-
-llas fibladas, jo m' fare una
(ab tot lo carinyo po-
sible)

M. No digas disbarats Serafi-
-na: no hi hà mes remey
que pendrer paciència

(ab ira.)

S. Que m' feu riurer ab això
de la paciència! Ya s' coneix

que tu n'has patit may!

M. Pero ja m'figuro que deu
de ser una cosa horroso-
sa

(cremantse)

S. Si no n'has patit may
¿com t'ho pots figurar?

M. No t'hi enfadis qu'aíscó
d'escitarse es molt dolent
pe'l mal de caixal.

(mes cremada)

S. ¿que sabs tu tarambana?
que 'ts metje per ventura?

M. ¡és que 's metjes ho dituen

(encara mes cremada)

3. ¿ que saben ls metjes?

(molt resolta)

Sotto que t' dich que si'm
torman à venir aquellas
fibladas; m' tirare d' alta-
baix del balcò

(molt cariuyosa)

M. Per amor de Deu Sera-
fina

Calla, calla; ara si, ara si
que torna

(paura curta)

apa maco, apa!

M. És clà que cremanthi d'
aquet modo en tornarás

à tenir

(Molt resolta)

S. Are ray, que ja estich ben decidida! Cuan torni l' mal de caixaal, obriré l' balcò y ; cataplum!

(pausa)

¿ si arreplego à alguí que s' fassi repicar! que s' espavilin! à qui li toqui, que li toqui!

(ab dolor)

M. No sabs lo que m' fas patir

(molt decidida)

S. Aixís en sortirem d' una

vegada!

M. Però això no pot ser, dona

S. Que no? Jo ho veuràs si
pot ser

(també molt decidida)

Mira si n'estich de deci-
dida qui hasta m'he mu-
dat la roba interior, per
evant me portin à la ca-
sa de socorro.

(ab tot lo cariugo
possible)

M. Escolta dona escolta: no

t'ho prenguis aixís per

amor de Deu. Recordat

de que n'hi ha molts que

n pateixen y que no s' ma-
-tan pas

(ab ridicula valentia)

S. Perque ls' falta valor.
A mi m' en sobra per ma-
-tarme una vegada sino
tres dotzenas. Esperat, es-
-perat qui are si que m'
sembla qui hi tornarem
à ser, si Deu vol.

M. Mare de Deu! Això si
qui es eridar l' mal temps

S. So no l' erido, si vol veni
que vinga: pero que cons-
-ti que no li tinch cap por
Que consti! pero si t' de-

sesperas pots està seguir
que hi tornarà

(Molt decidida)

S. I allavors acabarem d'
una vegada.

M. Però dona!...

S. I que n'has de fer tu de
que jo m'mati! soch ben
libre y puch fer lo que m
dongui la gana; ho tens
entes? Com que ja sé de
cert qui aquí hi faig nosa?

(molt admirada)

M. Que dius? Però de que te
las tens?

S. Sa ho se tot dona: ja ho sé

tot; que no veus que las
paredes tienen oídos? si
ja ho sentit tot lo que heu
enrahonat ab l' Arturo, en-
-care no fa mitja hora

(Ab certa formalitat)

M. Pues no ho has sentit bé!

S. Serque ho sapigas. jo no
dormia que ho he escoltat
tot radera aquella porta

M. ¡No pots haber sentit res
de mal!

S. Que no? Ves si l' Arturo
no t' habia dit que per
mor de mi habia perdut
un destino de no sè evants

mils duros; Mil duros! M'
sembla que sinó se'ls pin-
-ta!

M. Pues, això es ben veritat!

(cari fora de si)

S. ¿Que jo no t'inch la culpa?

M. Ningú ho ha dit que tu'n
tingas la culpa; Lo que jo
t'asseguro es que à l'Arturo
li vā venir molt prim. Si
ell hagués pogut escriure
à la nit d'antes d'ahi l'
trevall que l'habian enca-
rregat, ell y ningú mes
qui ell s'hauria endut la

secretaria

(ab molta ironia)

S. ¿com que jo li vaig enco-
menar l' mal de caiyal
no va poder trevallar!
¿que n'ho veus beneyta que
tot això son excusas per en-
gañarte? perque vagis vivint
d' il·lusions, per que ...

(molt revolta)

M. L' Arturo engañarme à mi?
¿equivocas de mitj à mitj.
¿tu no coneixes à l' Arturo.

(també molt revolta)

S. Massa que l' coneix y per
això no'n vuy anar perque

l' coneuch

(Molt admirada)

M. Que'n dius? que te'n vols anar?

S. Estich ben decidida: ens anirem ab en Cristino.

M. Pero ahont anireu?

S. Encare n' ho sé: encare ho tinch de decidir ahont anirem, pero m' sembla, m' sembla que m' tancaré en un couvent

M. = Ab en Cristino? No digas disbarats dona, no digas disbarats, que no veus que l' Arturo m' estima molt

à mi, y que sab que jo us
estimo molt à vosaltres

(ploriquejant)

Gerafina. = Sa ho sé que us estimas
molt, pero jo t'estimo à tu.

(pausa curta)

Yes si t'estimo que com se
de cert que fora del teu
costat jo m'moriria y que
tu també tindrias un
disgust de mort si jo m'
en anaba, no m'parlem
mes m'quedare aquí.

M. Y es clà dona y es clà!

(també ploriquejant)

S. Ay, senyo, tant que hi fet

~~per~~ per la casa!

Escena 2^a

Roca-foro D.

Dikas y Antonietta

A. = Que 's pot entrar?

S. Entra dona entra!

A. Hi ha una senyora que diu
qu' es viuda y qu' es veuina
y qu' es diu D^{ra} Conchita

S. ¿ que vol D^{ra} Conchita?

A. Pregunta pe'l Senyoret
Be'l que fa dexonxas de --
vaja d' aquestos qu' escri-
-uen ls' memorials a los
que van per justicia.

S. Digali qu'entri a n' aquesta
senyora!

M.= Si jo encare vaig de qual-
-sevol manera y no estich
per rebre visitas

S. Ves, ves tu que ja la rebre
jo.

(Surten Antonieta
pe'l foro y Matilde
per l'esquerra)

Escena 3^a
Serafina y Conchita

(Serafina un cop
se queda sola deper
s'hen el mocador de

morera - foro D.

las galtaſ embanadaſ ſ' en-
polsa lo midó que te-
engaiyat a la cara ſ'
arregla lo cabell y ſ'
asenta en un dels balan-
-cins.

Con. = Ab lo seu permis!

S. Entri, entri senyora entri

Con. Dispensi qui aquestas horas
vinga a donarlos molestias
pero - -

S. ¿Vol callar senyora? Ya-
-ssim l' favor de pendrer
assiento

Con. ¿Vosté es la senyora del
advocat?

S. Soch la seva cunyada que

es igual; sigui senyora se-
-gui!

(assentantse)

Con. Ab permis de vostre

S. Vostre es molt duenya!

Con. Que m'podria fer l'favor
de disposar que li passin
recado?

S. Ja veurà en aquet moment
ha surtit l'meu cunyat
los demès dias à aquestas
horas encare es à casa
vegi y avuy que vostè l'
necessita .. És lo que pa-
-ssa.

Con. Una servidora es la viuda
del ~~vostres~~ segon pis" segun-
da puerta" com vostres

(aixecant la veu)
S. Si senyora si: es lo que
jo estava pensant; a n'
aquesta senyora la coneixes
-yes, la coneixes y es això
que pujant y baixant; sab?

(paura curta)
; Calli, calli, calli! ara vaig
fent memoria; Vosté es la
mama d'aquell nen tan
mono que m' vaig amagar
jo y li vaig donar un clate-
lladeta que no hi ha tornat

mes l' angel del meu cor.

(pausa curta)

Con. Si senyora si, ho es molt
de mono: ab aquella cabe-
llera mes aviat sembla
una noya

(entusiasmant i una mica)

S. Sa ho crech que fa goig
pero miri si fos fill meu
jo l' faria rapar, pobret

(esgarrifada)

Con. Ay l' meu fill de la meua
vida! també que l' hi està
que tothom ho diu

S. Miri vostre es la seva mare

y l' pot fé anà com vulguí
es cuestió de gustos; pero
que vol que li digui

(formalisantse una mica)

Con. ¿ Coneix si pot tardar gay-
-re l' senyó advocat?

S. ¿ Vostè l' necessita à n' ell pre-
-cisament?

Con. A' n' ell, à n' ell; si senyo-
-ra.

S. So ho deya, perque de vega-
-das ¿ sab? mes pot l' expe-
-riencia que tot lo del mon

(animantse)

Con. Miri, enau una servidora
s' và quedar viuda ns'

debian a la ratlla de tres-
cents duros, que l' de casa
Den l' hagi perdonat s' ha-
bia deixat enrederi, qu' ell
era d' aquells d' aqui me
las den totas; sab?

Bues, mal m' está el dirho
si m' arribo a rafiarse dels
advocats y procuradors
no hauria pas cobrat un
cuarto; vaja una gent!

Tot s' ho va arreglar una
servidora anant per las
casas y alli com un esta-
quirol, no m' en anaba
fins qu' en donaban ls'

Quarkos

(pausa curta)

S. Digni, digni; que li passa?
que li passa senyora?

(molt seria)

Con. Dispensin, pero ---

S. M' sembla qu' entre vehins
So ho faig ab fi de bè!

Con. Le agraienhixo molt, pero lo
que m' passa a mi, si que
per forza, per forza, ho
han d' arreglar los advo-
cats

(pausa curta)

No n' he tingut pochs ni
gayres de disgustos

(com tirantsiti a' sobe)

S. Ho veu com es lo que jo
li dich, santa cristiana.

Con. ¡ No mi podia pas defensa'
ls' plets tota sola!

¿ qui es tracta nada me-
nos d'una casa que fa
deu anys, ja'ns donaban
75.000 duros!

S. Pillos, estrafalaris, Si asse-
-guero que si jo fos al pu-
-esto de voste, ja mi senti-
-rian.

(casi enfadada)

Con. Pero qui la sentiria?

S. Jo qui fos. Una vegada

hasta me las vaig teni
tiessas ab un qu' era d' aixó
de marina qu' ahir m'
van dir que marchaba
à las Americas. Miri l'
anada del fum. ¿ d' escri-
ban jo conech un qu' era
fill d' una llevadora ; d'
una llevadora ! pues, are
per que ho sapiga té una
casa à la Gramvia y que
no ha vist un home mes
tirano ab los llogaters, à
tots los que no hi pagan
los hi aborda la justicia
y ls' fa plantar de patitas

en la calle. ¿ja veu, Fill
d'una llevadora!

(Enfadada sense cas)

Con. Si coneix qui el seu cun-
yat ha de tardar, m'en
aniria cap adalt y vostès
podrian fer l'favor d'avi-
sarme desseguida qui ell
arribi

S. ¿Es à dir que li corre mol-
ta pressa?

Con. Si hasta tinch las horas
contadas! figuris que l'in-
forme es demà passat y
ave mateix, ave, acabo..
de rebver, una esquela del

meu procurador dientme
que l'advocat qu' habia d'in-
format s' ha posat molt
malalt

(paura curta)

¿com que ja es segon sen-
yalament no s' pot aplassar
la vista.

(ab ridiula valentia)

S. ¿Ja l'arreglaria jo al ad-
vocat!

(Cremantehi)

Que m' agradaria se al
puesto de voste.

Con. ¿que faria?

S. Que faria? M' presentaria

al Governador y si ell no
m' en volgués escoltar, aniria
à trobar a n' en Blanco que
s' molt bona persona y es-
colta a tothom

Con. ¡Ay Deu la fassi bona! No
veu qui els governadors ni
ls generals hi poden fer
res en aquestas cosas!

S. Bues, perque ls' paguem?
Perque protegegen a la
gent honrada y envihin
a presidi als lladres!

Con. Escolti! escolti! No veu que
es' papers que jo necessito
perque mi donguin possessio

de la casa immediatament
jo no els puch presentar?
No se'n recorda de quan
se va colà foc als jutgats
~~de~~ que hi havia al pla
de palació?

S. En tinc una idea....

Con. Pues aquets papers qui'
ara jo necessito se varem
cremar allavoras

(Bufadantse tan com
puguí)

S. Ven?à mi no mi farian
aixó de cremarme ls pa-
pers!

(reprenentla)

Con. Fassim el favor! Deixim
explicar

(ab lo narratiu)

Figuris que l'avi del
meu espòs era molt rich.

S. Vagi à saber com ls' havia
fet ls' diners

Con. Me vol fer l' favor? Cuan
và morir và deixar tres
casas à la Rambla y 2.
en lo carrer de German-
do

S. Ahsa amigo!

Con. Quant và fer testament
tenia cinch fills y ls' dei-
xa una casa à cada un

S. ; Cinch casas, cinch fills!

Con. Al cap d'un any de fet
lo testament se li varem
desbocar los caballs del
sen cotxe

S. Fins tenia cotxe?

Con. Se li varen desbocà ls'
caball anant de Sarria
a Pedrabbes

S. Debia ser devant d'aque-
lla torre que hi ha un
rejat. ; bajada y tumbada!
figuris!

C. Lo cotxero se va mori
alli mateix y l'avi del meu
espos no es va fer sino

una esgarriufada a la
orella

S. Pobre cotxero: sempre pa-
ga l' just per el pecador

C. Aquell dia no va ser res
pero l' endemà passat
se va mori del susto

(cremantzi)

S. M' sembla que no hi havia
per tant " Miri, no hay mal
que por bien no venga "

Aixis a cada un dels fills
li va tocà una casa!

C. No senyora perque tres
messos despues de fet
el testament l' avia del

meu espòs va tenir bassonada y se va morir de cuyas resultas

Y per lo tant lo testament no va ser valit, va quedar nulo.

S. Perque la senyora va tenir bassonada?

C. Perque lo testador un cop fet el testament va tenir mes fills

S. Y quina culpa hi tenian ls altres germans?

C. Sa ho veurà; la lley ho disposa aixis.

(pausa curta)

Los tribunals varen cridar

per edictes als hereus, pero
va resultar que d'un dels
germans ningú en tenia
noticias: ni menos sabian
si era viu o si era mort
S. Un dels bassons?

C. No senyora dels altres
cinch! Dels altre quatre hi
habia un incapacitat

S. Incapacique!

C. Qu'era loco: estava tancat
a S. Boy!

(pausa curta.)

A tot aixó ningú pagaba
los drets de traspàs al
Gobern, y es clà l'Hisenda

se va apoderar de las fin-
cas.

(Molt cremada)

S. Si no se fan carrech de res
aquell galifardeus.

(com representla)

C. Fassi l' favor! al cap de quinze
anys se va presentar la
viuda del germà que a la
cuenta va morir a las
Americas.

S. Ay, gracias a Deu!

C. Tots los altres germans s'
habian mort y tots habian
deixat descendencia: pero
com lo germà gran: a la

dona que tenia l'habia
robada als seus pares y
s'hi habia casat tenintla
secuestrada: la justícia
va declarar nul·lo l'casa-
-ment

(molt emmolinada)

S. Ay, ay, no sé si m'en re-
cordare de tot això

C. Esperis, esperis!; Com si
no hi hagüés prou enredos
tambè se va presentar
un fill natural del ger-
-ma boig reclamant la
seua part a la herència

pero ls altres hereus s'hi
varen oposar, perque a la
cuenta cuant lo pare va
firmar lo reconeixement
ja ho era de boig.

S. Digni qui això es un rom-
-pe-caberas!

C. Tot això ho van podé
proba però aquet fill, tam-
-bé va presentar probas
de que boig o sabi era
fill del seu pare.

(Obra ls brassos de bat
i bat al objete de que
al tancarlos tot seguit
peten ben bé las mans
con peta al trobarse.

(Hinc comi rituen ls' sim

S. Maria Santissima

(segueix rient)

(formalisantse)

C. Dispensi pero no crech
qui això fassi riure

S. Ja li diré de que rich,
ja li diré.

(segueix rient)

Pero a voske qui l'ha de
engañar? L'hi ha dit
que'l men cunyat l'arre-
glaria tot això? fugi d'
aqui dona fugi d'aquí?
Pero que n'ho ven que lo
que voske necessita es

un advocat de molta experiència? Lo que'n diuen un cap d'ala; un Duran y Bas o bé un Vilaseca! Si ab prou feynas fa tres anys que l'Arturo se va passar advocat! Que sab ell senyora? que sab ell?

C. Miri; casualment lo meu germà es molt amich d'aquet Vilaseca que diu vostre y ya veu: jo atolon- drada hi menos hi habia atinat. Crequi que li agradeixo molt l'seu concell!

S. No mi ha d'agrar res sen-

-yora; no m'ha d'agrahir res!

Si els vehins no ns ajudem
un als altres

(aixecantse)

C. Dispensi que no m'entre-
tingui mes!

S. Vagi, vagi, que no vuy que
fassi cumpliments per mi

C. Passihobe y tantas gracias

S. Estigui boneta y ja sab
qui aqui es a casa seba

C. Lo mateix li dich; segon
pis; segona porta

S. Aqui casi totas las festas
juguem al quinto, ab aixó
enau tingui gusto vosté

y aquest germà qu'ha dit
no estiguen

C. Passihobé senyora, passihobé

S. Un pató al nen: pero cre-
guim a mi, fassil rapar
M'alegro de coneixela!

(turt Conchita pe'
r'fero)

Escena 4^a

Serafina Matilde.

Reyna Santissima! y que
n'anava d'equivocada
aquesta senyora. Ves, pobre
Arturo! si s'en hi giraba

Parreño - E.

de feyna

M. Escolta; que volia aquesta senyora?

S. No res, no res; ja l'he despa-
chada jo

M. Pero que volia? per que
ha vingut?

S. Qui anaba equivocada de
mitj à mitj; vet ho aquí: ella
lo qu'ha de menester, es
un home de molta expe-
riencia

M. Pues, per que ha vingut?

S. Que no t'ho dich? per que
à n' ella no li constava

que l' Arturo fòs un advocat

qu'ave comensa la carre-
-ra

M. Pero per que t'hi habias de
ficar tu?

(resolta)
S. Perque m'ha fet llastima
pobre dona

(cremantshi)
Que l'habia jo d'engañar
jo a una senyora que
vin a la mateixa escala?

(cremantse mes)
Aixó sí que's trás de
Cuernos, palos!

(contenintse)
M. Al menos fem que l'Arturo

no ho sapiga, per que si
ho sapigués ---

S. ¿Que'm faria si ho sapi-
gués? ¿que'm pegaria
potse?

(replicant)

M. Pero dona no t'ho prengui
aixis?

S. Si això ja es ploure sobre
mullat!

(molt resolta)

~~S.~~ Si ja ho sé qu'encare que
jo fassi sants tu y l'Ar-
turo diehu que faia
dimonis.

(molt resolta)

Sero ja ho acabaré tot aixó

(molt decidida surt
per la dreta)

(anantli detrás)

M Escolta, dona, escolta!

(Tambe desapareix

Cajetilla

per la dreta)

Quitant. y foro D.
de Esteve.

Escena 5

Arturo y Eduardo

A. Ay Deu meu!

(entran tots dos per
la porta del mitj. Arturo
abatut y capficat. s'asenta
en un dels balancins
y Eduardo en l'altre)

(Desde l' fondo de la
seua anima.)

(ab molt carinyo)

E. Creume à mi; no hi pen-
sis mes ab la ditxosa se-
cretaria: un home jove
ab ls' coneixemens que tu
tens y ab un titol d' ad-
vocat no s'ha d'espantar
may.

(Molt capficat)

A. Jo encare no ho acabo
d'entendre tot això. ¿No
dius que l' Director va
proposarme à mi?

E. ¿que va defensarte à

peu y a cavall: quant se va
posar a votació dels set vots
tres vots varen ser per tu
vas perdre per un vot: ves,
si va veni prim: no calculas
qui pot se aquet D. Ramon
que va parlar contra tu
d'una manera desafora-
da?

A. Contra mi? Deus estar equi-
vocat: no m' puch tenir
cap jo d'enemich: may
he faltat a ningú: molt al
contrari

B. Sa t' diré qui es aquet D.
Ramon: veyam si por el

hilo... És un tipó aixís
com de negrero

A. Però com se diu?

B. Abans s' deya Ramon
Suriach y Gatel pero des
de qui en va fe una de
molt crespá a Valencia
que n capgira ls' apellidos
ave s' diu Ramon Gatel
y Suriach.

(molt admirat)

A. ¿Ramon Gatel y Suriac?

A. ¿Aquet es el que va par-
lar mal de mi?

(ab gran convenciment)

No pot ser home, no pot

ser! si precisament es l'amo
d'aquesta casa

(mes convenent)

É' equivocas de mitj a mitj
E. Ho sé de molt bona tinta
no solament va votar con-
tra tu y va apoyar a n'
aquel tros de bestia qu'han
nombrat sinó qu'ell y nin-
guí mes que 'll va ser el
que va trevallar a los al-
tres tres companys de Jun-
-ta.

(Interessant)

Pero si tu arribas a tenir
aquesta la memoria, lo Direc-

-for hauria sortit ab la seva
la secretaria hauria sigut
per tu.

(molt apesadumbrot)

A. ¿No es ben trist això que
per mor del mal de caixa
d'una cunyada hagi
perdut lo meu porvenir?

B. Per això no l'has perdut
l'porvenir! Tardaràs mes
tardaràs menos, pero del
teu porvenir jo t'en responch

(alhe vegada molt

capficat)

A. ¡Escolta, escolta! ¿vols dir
que ja no hi ha remey?

E. No n'hi ha cap de remey

A. ¿ si jo l'vejés à D. Ramón?

(ab gran ironia)

E. De bonas paraulas tantas
com vulgas: pero despues, per
sota mà es un home capàs
de vendre al seu pare.

A. Potse es l' mes tuno d'aques-
-ta llopada qui aqui à Bar-
celona remenan las cireras
i ¿ cuidado que la meytat
y ls' altres se perden de vis-
-ta quan se tracta de guan-
-ya diners. Eratantse d'art
ò de qualsevol cosa per l'is-
-til n'hi ha tants à Bar-

celona un carrer de Tapi-
neria desde la porta de
la Paz fins a la de Mallor-
ca no quedaria cap botiga
sense llogater.

(Espantat)

Vol di qui aquest home es
un tunante?

B. Repugnant y tot!

A. ¿la ximple de la meua
cunyada que diu qui es un
trós de pá?

B. Si decías de pá moreno

A. Parlém d'aixó de la Secre-
taria, que jo no m'en se
avenir; no ho puch creure
que la cosa no tinga re-

meu! ¿ No dius que l'han donada a un imbecil?

B. Si, pero es un imbecil que té la mare guapa y l'pare molt bon home. Aquet imbecil té tres germanas mes y tots estan d'alló mes ben col·locats.

(Pausa curta) -

No veus que la mare es de las senyoras mes ben relacionadas de Barcelona?

Ab tothom te relacions.

A. Pero es ben trist aixó que donguin ls'empleos als que no serveisen per desem

-penjarlos!

E. Si es una cosa que la sab
tothom; tothom menos tu

(pausa curta)

Las col·locacions que valen
la pena no las obtenen
may ls' que tenen coneixe-
ments, sino ls' que tenen
conciencias

(Torna pensatiu alquants
segons.)

A. Escolta, que sabs d'aixó
de la revolució? que has
sentit a dir tu?

(ab molt desdeny.)

E. Quina revolució?

A. Lo meu cunyat assegura
que serà en un dels dies
d'aquesta setmana

(ab mes deventy)

E. ¿à quina hora?

A. Din que la hora no la sab
ningü encare: qui esperan
òrdres

E. Bues jo si que sé l' hora

A. ¿De debò?

E. A tres cuarts de quinte

(formal tot lo que

puigui

Home fuig no tardarem

poch ni gayre à veure

un altre revolució

(pausa curta)

Ést lo mes que pot averhi
ave com ave son saraga-
-tas perque las saragatas
las pot organisa cualsevol
un politich exaltat: un Bol-
-sista canalla, un govern
d'aquestos que no mes s'
aguantan ab farsas y mes
farsas

(altra pausa)

Desenganyat home desenga-
-nat: per organissa una
revolucio de debò d'aques-
-tas que fà els pobles cuant
•: Els pobles se convencen de

que no hi ha mes remey
se necessitan molts anys

(ab gran enteresa)

Aqui a Espanya, y a Portu-
gal y a Rusia y al Congo!

(althe paura)

Per aixó de las saragatas
no n' quedan sino las
calamitats que cauhen á
sobre dels pobres infelisos
que de bona fé o com sigui
se comprometen, mentres
que las revolucions de
debo deixan sempre rastre
saludable, passi lo que pa-
ssi y vinga radera lo que

vinga.

A. Si tens molta rahó, si jo penso exactament lo que tu pensas y aixís ho he dit al meu cunyat, que sobre tot que no s' emboliqui

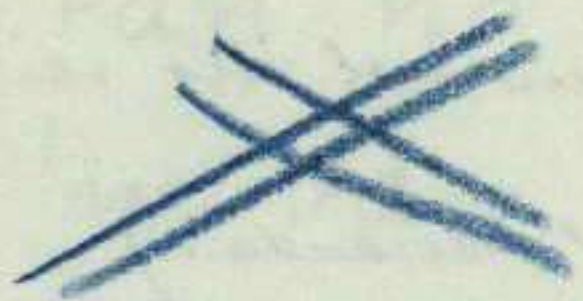
E. El ray que no hi pot anà a perdre res i que hi fam en el mon ls' homes com ell?

A. És que si li passés alguna cosa, la meua dona tindria un trastorn molt gros!

E. I que vols que li passi?

A. Poden ficarlo a la pressó pot rebre un mal tant.

É. M' sembla que no l' coneixes Arturo, en Cristino tot ximple, ximple es d'aquets alets que d'això de nadar y guardar la roba en poden donar lliçons

(senten xiular l'himno de Riego.)

A. Aquí l' tenim!

É. En nombrando al Ruin de Roma ...

Escena 6^a

Dits y Cristino

Cristino entra xiulant pero al veure a Eduardo para en sech.)

A. Deus portar molt bonas
noticias que veus tant
content? Que hi ha de
nou?

(Cristino fa l'ullet a
certuro indicantli que
no vol dir res devant
l'Eduardo.)

C. Que vols qu'hi hagi?

A. No tingas por home: no
tingas cap por que l'Eduar-
do no t'comprometere pas.
Lo que sapigas ja pots dirho.

C. Es que hi ha ordres molt
serias y si digués alguna
cosa mi costaria la pell:

E. No es pas masó vosté

C. Fai dos ó tres anys que me'
n' vaig sortir de la maso-
neria

A. Tu no t' vas sortir, van ser
ells ls' que t' van despatxar

C. No tán, no tán, despacharme
no'm van despatxar: ells no
mes mi van doná l'ordre
de que'm sortís

E. ¿ de quin es are vosté?

C. fins a S. Juan vaig ser
carbonari

E. ¿ perque s' en va sortir

C. Serque mi en van treure

A. ¿ de quin ets are?

C. De la Nueva Subterranea

ó sia la "Destructor y si-
empreviva" això sí que no
puch entendre.

C. Oh! lo que t'agradará son
las proclamas

(s'en tren una de la
butxaca)

Mira, mira aquest final
que diuen qu'está tan ben
escrit. hasta me l'he après
de memoria

(ab ridicula energia)

" Si Ciudadanos, sí! Hasta
ahora ha sido el hombre
el explotador del hombre: ha
sido el hombre el esclavo del

hombre: ha sido el hombre
el lobo del hombre: grandes
y chicos: jóvenes y viejos,
ricos y pobres: todos tene-
-mos derecho a la vida:
derecho a la libertad: de-
-recho al goce de la libertad
y felicidad. ; vivamos pues,
seamos libres! seamos fe-
-lices! Mueran con el hierro
los que con el hierro ma-
-tan; humedezcamos las
entrañas de la tierra con
la sangre corrompida de
nuestros inicuos adversa-
-rios; viva la fraternidad

universal!

E. Maria Santissima! ¿aixó
ho han imprès?

C. Eh, que sembla escrit d'
en Castelar?

A. Ara si que hi focas.

(exqueixant l'paper)

¡Zenho ben entès! fora de
casa, ja pots dur à sobre
totas las ximplerías que
vulguis, pero aquí qui es
à casa meva t'ho prohibei-

yo.

E. ¿es clá home y es clá!

Ar. D'aixó n' dius ximplerías?

Lo Comandant que s'ha de

posar al frente ja es a Bar-
celona y que ja l' poden
buscar, ja, que no l' troba-
rà pas la policia. ¿ Sabs
ahont està amagat? Aca-
sa de una tia d'un escolá
major del Poble Sec. Ves
qui anirà a pescar allí.

E. Un comandant! Vaja no
ferán res ... si l' que s' posa
al frente es no mes qu'un
Comandant.

C. Oh! ell es, ell que aixeca to-
tota la gent de la Bordeta
y de Hostafranchs; a l' Hospi-
talet ja hi trobarán un Co-

-ronel, a Cornellà un Briga-
-dier y l' general 'ls esperava
- a Masquefa

A. ¿Quin general es aquest?

Q. Li diuen D. Bartomeu,
pero sobre tot no m' compro-
-metis perquè 'ls de la Subte-
-rranea, us han fet jurar
que guardarem l' secret

(ab molta enfasis)

¿sobre d'un cap de mort
que no sont romansos?

(pausa curta)

¡Diu que n' es tan de valent
aquest general: que cuan ana-
-ba ab los carlistas a tots 'ls

tenia al puny.

2. Bò! Un general carlista
al frente d'una revolució
eliberol?

3. Oim qui es un home qui en-
tèn molch en aixó de las
revolucions de las unas y
de las altres

4. Vaja, es lo que dihen un
revolucionari apel y á ra-
pel

(pausa curta)

5. Sab lo que li dich? Que
tot aixó no serà res!

Escolta Arturo; no tindrias
pas un papér de fumar y

una mica de tabaco per
embulicari?

(Trayente una cajetilla
d'emboguillados)

E. ; Aquí n'hi han de fets.

(preuent la cajetilla)

C. ¡vaya unos cigarrillos! si
jo pogués no fumaria
d'altres: ja l's coneix ja;
en diuen emboguillados

(en ten un y se l'pora

a la boca: ab disimulo

n' ten tres o quatre més

y se l's fica a la butxo

-ca)

E. Quedis los que vulga!

C. No 'ls partirem com à bons
germans

(contantlos)

1, 2, 3... 6... 8, 9; n'hi ha
non!

(Preyent quatre cigari-
llos del paquet y entre

gantlos à Eduardo)

Si es servit à vostre n'hi to-
-can quatre

(S'fica la cajetilla

à la butxaca)

(1 Atus)

Que m'has de menester per
alguna cosa

(Ab deuen)

A. No home no; ja t'en pots
anà'n nom de Deu!

C. Pues m'en vaig a la "Sub-
-terranea" a saber noticias

A l'hora de dinar ja seré
aqui

A. Bueno, home, bueno!

(A Eduardo)

C. Ah! Gracias de'ls eiga-
-rillos!

E. Lo qu'ha de fer es anà al
quidado de que no l'arre-
-pleguin

C. No tinga por que ja soch
gat vell: ja sé d'en nadar
y guardar la roba

(una mica cremat)

A. Yes, Yes, home ves!

E. ¡Alante! Hasta las dugas!

(Surk pe'l foro xintant

l'himno de Piego com

ha entrat.)

Escena 7^a

Arturo y Eduardo

A. Eh! que no n' habias vist
may cap d'home tan ta-
rambana?

E. Pero à que s' dedica aquest
xicot?

A. Lo demati s' passeija y à

la tarde fa festa: ja li bé
de naixença aixó de ser
tan gaudul; no te cura!

¿. ; Sa l'arreglaría jo!

A. Si ja ho he probat tot y
no tinch mes remey que
pendrer paciència. Tant
ell com la ditxosa cunya-
da, ni estich fins aquí,
pero que vols que fassi?
que'ls envihi al Hospici?
No tinch sogre pero ja t'
asseguro que cada hi d'
ells val per deu sogres.

¿. Pero perque no l'hi fás
apendrer un ofici?

A. Tot està fent home, tot està fet! lo vaig tenir en una fotografia, qu'ell mateix se la bà buscar, hi tenia ver-
-dadera disposició, perquè no es tant bonic com sembla però s'en va cansar al cap de tres mesos

(pausa curta)

Dos vegades per falta d'una he conseguit que'l col-
loquessin en això dels con-
sums y no l'van enviar a presidi perquè l'Inspector era amic meu.

(pausa curta)

Ho que al meu germà li
conto tot li vaig escriure
lo que m' pasaba ab l' cun-
yat y la cunyada, m' en
va envia' ls' diners pe' l
pasage, perque ls' hi enviés
tots dos, pero ni l' un ni
l' altre hi va voler anar:
ell hi va dir que l' aigua
l' feya por y ella perque
a la cuenta somia casar-
se ab un senyó que diu qu'
es tan rich o ves qui es l' a-
nimal qui es capás de ca-
sarse ab una dona com
ella!

(pausa curta)

Encare no sabs lo millor
la meua cunyada gover-
na aqui molt mes que jo
y que tothom.

E. Perque la deixas governar?

A. Bron que pateix la pobre
de la meua dona; vols que
jo encare la donqui mal
temps?

(pausa curta)

Mira sense ana mes lluny
ahi vespre a la meua cun-
yada, se li va ficar al cap
que jo habia de firmar al
l'amo de la casa; un pagare

y jo com es natural m' vaig
negà rotundament. La
meua dona també va dir
qu' ho creya un disbarat
; Sa'ns varem parladir, ja!
Tot d' un plegat la meua
cunyada s' aixeca, comença
a picar de peus y a donar
cops de punys a las parets
se va tirar a terra tres ve-
gades y al menos se va
arrencar dotze pessetas
de cabell.

R. Mira, per ella fa

A. E' equivocas: a ve l' qu' haura
de pagar ls' anyadidos seré

A. Sabs euant me uarem cos-
-tar las dent postissas que
li va fer ni Dufresne? Vint
y dos duros!

E. Ay, ay, ay! ; Si qui estàs ben
fresch!

A. No tinch mes remey que
pendrer paciència

E. Jo l'pagaré no l'hauria
firmat!

A. Z ella s'hauria tirat pe'l
balcó

E. Que s'habia de tirar

A. Si home, sí! no la coneixes.

Pe'l gust de comprometre'm

a mi, d'aprop ó de lluny

es capàs de tot.

¿. Pero ab una vegada n' haurias sortit

A. ¿ l' trastorn qu' hauria tingut la meua dona estant tan delicada com està?

¿. ¿ de que ve aquest pagare?

#. De quina cantitat es?

A. De 29 duros: tres messos de lloguer de casa. No tinc cap por porque d' un moment a l' altre ha d' arribar l' vapor correo de Filipinas ab las mil pessetas que m' envia l' meu germà cada trimestre

E. Ay, ay, ay! Esperas l' correo
de Filipinas? Precisament
aquet demati l' diari por-
ta un telegrama de Cons-
tantinopla que diu que
l' correo no saben ahont
para

A. Ay Reyna Santissima! ¿ l'
pagaré vers a fi de mes

E. ¿ l' qui ha de cobrà es aquell

A. D. Ramon?

A. Aquell, aquell.

E. ¡ No t' alarmis: anem are
desseguida a la Trassalán-
tica que jo hi tinch un amich
que us donará noticias

A. Anem! anem! ; Matilde
Matilde!

~~A~~ Lo cor m' ho deya qu'
aquesta vegada que ne-
cessito tant las mil pesse-
-tas no arribarian; ~~Ma-~~

Σ. = ~~Matilde~~ No t'espantis! jo tres o
quatre centes te las puch donar.

A. = Ja t'ho agraeixo Matilde!
Escena 8.

Dits Matilde

Labor

Parreño - Σ.

(Matilde entra per l'
esquerra molt diligent
sempre ab aquell pauc
-ret)

Matilde: Que m'eridas Arturo?

Σ. = Deu la quart senyora

M. = Deu lo quart.

A. = Si ve algú digas que m'
esperí: yo tardaré a tor-
nar cosa de mitja hora

(Després de mirarli
la cara)

Que no t' trobas bé?

(Dissimulant)

Molt bé, molt bé.

Es que fais mala cara?

No tinch res! potsé una
mica de debilitat

Breu una tassa de caldo
y una mica de vi ranci

Ara no m' puch entretenir
no passi cap cuydado sen

yora, jo m' encarrego de
ferli pendrer una copa de
Jerez al "Lion d' Or"

No s'en descuidi: fassim
aquet favor!

Perdi cuydado Senyora
Anem Eduardo?

Als pens de vosté Matilde
Passiho bé Eduardo: pensi
ab l' Jérés!

(Se dirigeixen tots tres
a la porta del mitj—

Arturo fa un petó a la
ma a Matilde)

Escena 9.

Matilde luego Ramón

(sola)

¡Ja acabará ben aviat si
Deu vol això de que'l pobre
Arturo visqui tan agitat y
passi tants mals de caps!

Per ser ben felissos, ben feli-
ssos, casi bé no'ns falta res.

¡Que n'hi ha de matrimonis
que ne tenen molts diners
y l'marit y la muller no s'
estiman tant com ns' esti-
mem nosaltres!

(pausa)

¿ls' pobres pares que tenen
als seus fills malaltissos!
No n'hi ha pochs ni gay
res per desgracia

(Paura)

Si Arturo té una salut de
ferro. Los nostres fills, fan
com l'seu pare; jo gracias
à Deu no puch estar mes
bona, l'Arturo estima
molt als seus fills: ~~jo gra-~~
~~cias à Deu no puch està~~
~~mes bona~~) y m'estima molt
à mi: jo l's estimo à tots
y ells també m'estiman

que puch desitjà més?

que no som richs? ja fora
massa això de que hasta
tinguessim diners!

Roca
Goula } forad.

(per la porta del
mitj apareixen Ramon
y Antoneta que indica
al primer about es Ma-
tilda y se retira)

(Hipocritament afa-
-ble)

R. = Deu la quart senyora!

Deu me la quart!

(molt seria)

M. = Deu lo quart

¿que contan? Que contan

de nou vostès?

(S'assenta)

Res de particular

Vostè treballant sempre

No hi ha altre remey!

Si senyora si; cregui que
la compadeixo: ja li dich
que te un feix vostè ab
dugas criaturas; cregui
que la compadeixo de de-
-bò: m'fa una llàstima vos-
-te.

Yeu o mi m'fan llàstima
los que no tenen criatu-
-ras!

¶ fins a cert punt, ja te rahó
ja, per la gent rica, això
de la canalla encare pot
servir de distracció

(apart)

Quin home mes salvatge!
Lo que no entench es que
ls' pobres que s'han de gu-
anyar la vida hi tinguin
aquesta afició a tenir cria-
turas. Això de las ninnyeras
y sobre tot las didas costan
molts de diners

(molt resolta)

Dues jo encare que no sapigués
de las riquesas, eregui que'ls

fills me'ls criaria tots

¿si no se'l pogués criar?

La meytat de las que diuen

que no poden es perque

no volent

Oh! es qu'ha de ser una

molestia molt gran això

de criarse ls' fills

veu? à mi m' molestaría

molt mes haber de ~~ve~~rigilar

à las didas

¿Perquè te rahó, perque las

didas ben bonas, ben bo-

-nas van molt escosas

¿com la mateixa mare

no n'hi ha cap.

Si senyora si, no n'hi ha
res com una mare y sobre
tot com una mare con vos-
-té: sempre ho dich jo que
de senyoras com voste hi
ha molt pocas

(descubrint tot lo seu
apassionament per Ma-
tilde.)

Vostè si que mereixia ha-
ber casat ab un home que
l'hagués pogut rodeijar
de comoditats, que vostè
hagués estat ben regalada
mimada contemplada com

una reyna

Cregui que tal com estich
ja soch ben dichosa: no
enveijo res a ningú: no
desitjo res sino que'l meu
marit se fassi puesto ben
aviat, que cuant l' cone-
guin, no us' faltará res
si Deu vol

¡Aproposit del seu marit!
Precisamen he vingut
per donarlos a vostés una
explicació de lo que vá
passar ahí, que cregui ho
vaig sentir molt, molt!

(pausa curta)

Vegi lo que son las casua-
litats! Precisament lo meu
vot va decidir la qüestió: si
jo hagués pogut votar al
seu marit ell s'en hauria
endut la secretaria. Mil
cinch cents duros de sou
una mica mes de quatre
duros diaris

(Irritadísima)

¿La perduda per mor de
vostè?

Filla meua! jo ja estava
compromes ab la mamá
del qu' avuy ja es secreta-
ri

(pausa curta)

Es una senyora que li dech
moltes atencions y molts
favors! Despues que com
vostè no m' va demanar l'
vot pe' l seu marit m' hi
vaig figurar que no hi tenian
gran empenyo, velia qui
¿Es a dir que vostè te la
culpa de que l' Arturo s'
haja quedat sense la col-
locació?

Que no li dich? perque jo
ja estava compromès, D^a
Matilde

(pausa curta)

Crequi que la culpa no es
meua sinó del seu marit
que 's tan criatura

(alta paura curta)

Si hasta s'habia arribat
a figurar que perque té
molt talent y es tan breva-
llador y tan home de bé
podria mes que l'seu con-
tricant, qui es un gaudul
y un barambana que ab
prou feynas sab llegir
y escriure

(engarrifada)

¿ per aixó diu criatura
al meu marit?

Per això: precisament per
això. Sense recomendacions
avuy en dia no s' col·loca
ningu absolutament y
això ho sab tothom, tothom
menos vostès

(pausa curta)

Yeu, Salomon, ben era de
sabi, pues, si ara resucitès
y no pogués trobar recomen-
dacions, no l' pendrian
en lloch y al cap de vuit
dias se moriria; No'n tro-
bava pochs ni gaires d'
empleats que no tenen mes
titols que ser parents de

la fulana o de la zutana
Per això en trobarà tant
que no serveixen per res: que
no fan mes feyna que fir-
mar al cap del mes el
recibo de la nòmina

(tan esgarrifada com
pugué)

Però això es horrorós!
Tant horrorós com vulga!

(paura curta -

acostantse a Matilde)

Vosté no s'espanti D^a Ma-
tilde deixim fer a mi, que
de col·locació no n'hi fal-
tarà al seu marit

(comunguda y ab molt

caudor

Ay, si voste ns' fes aquest favor, cregui que tant ell com jo li quedarian agrahits tota la vida

Miri lo que jo fasi n'ho fare pas per' ell, si per voste i si al seu marit jo apenas l' conech!

La euestio esta en que ell se col·loqui y ben aviat

Quant vegim lo qu' ell val ja no patirem may mes, si Deu vol!

(acostantse mes)

No m'enganya pas D^a
Matilde? Qu'ho dir de
debo això de que m'ho
agrahirà?

(de tot cor)

Si senyo si, de debo!

(acostantse mes)

Escolti, escolti; que ja sab
que vol dir agrahir un
favor?

Quedar reconegut!

Això no vol dir pagarlo
l'favor sino quedarlo a
deure

(acostantse mes)

¡Vostè es molt jove Dª Matil-

-de! encare no coneix lo
mon y si sapigués com es-
tà aquet mon, s' esgarrifa-
-ria.

(constantment)

La li he dit; à mi mi fa
molta llastima vostre

(pausa curta)

-Preguin à mi "Alli donde
fueres has lo que vieres"
ja que en lo mon no hi es-
tem sinó quatre dias la
gran cuestió està en pa-
sarlos be; sense privacions
de cap especie

(com regaycunda)

j Vostè es una esclava D^a
Matilde!

(Molt resignada)

Dels meus fills! si senyó!
Aquesta esclavitud ray.

(Sonrient melitofelicaant)

Yen? tot això son preocupa-
cions y no n'hi ha res que
fassi mes mal: sigan de
la classe que sigan

(pausa curta)

Vostè del mon 'n té una
idea molt equivocada!

(ab molta intenció)

Que no và may al teatro
vostè?

— Molt pocas vegades! si
casi no hi podem anar
las senyoras

! Oh! Que in trobarà gayres de
senyoras com vostè en las
comedias que fan, ni en
los dramas, ni en las sar-
-sueles ni en las operas?

Pues lo que s'representa
en el teatro es lo que pasa
en el mon ni mes ni me-
-nos!

Deu 'ns guard y Maria
Santisima!

(Pausa curta)

Potsè si que vostè encare

s'figura qu' al mon no hi
venim sinó a patir?

(as molt convenciment)

Nostre senyor hi envia a
las bestias perque pateixen

(Molt apoch i poch

com si s'ho aney empes-

cant)

Envia bous - badellas - - -

moltous - - y tota mena de

bestias, lo mateix que

tots los peixos de la mar

perque us alimentin.

Envia caballs, maxies y

burros, perque us' arrose-

-guin ls' nostres cotxes y

ls' nostres carros y tot lo
que 's dongui la gana.
Y fins ns' envia aucellets
perque ns' aixiribeixen la
vista y ns recrehin ls' oïdos!

(Pausa)

(Molt convenient)

Als homes y a las donas
Nostre - Senyor ns' envia
perque disfrutem; si senyo-
ra, si!

(pausa)

¡ Si qui estariam ben frescos
si tothom tinguis las idees
que té vosté!

(pausa)

(acostant'si mey)

Si mi volgués creurev à mi
vostès no mi pasarian mes
de maldecaps, viurian d'
allò mes bé ---

(ab tot lo candor po-
sible)

Si jo per la meva part ja
faig tot lo qui està a la meva
mà; jo tallo y curo tota
sola la roba dels meus fills
y la meva; cuant no puch
fer un vestit de llana; me
l' faig de cotó; cregui qui
això del lujo ni menos sé
el qui es; no u' he gastat may!

(Incarne ab mes hipocresia que las otras ve-
gadas)

¿ que n' es d' ignocent
Mare de Deu!

(paura curta)

¿ Ave diu que no sab lo qu'
es el lujo y sense adonar-
sen lo qu' es à vostés es pert
lo que ls fa aná tan ma-
lflament es el lujo que vos-
té gasta.

(Manifestant extraordinaria
sia extranera)

M: ¿ue jo gasto lujo?

R: di señyora, si; de lujo hi

há de moltes maneres:
vostè es honrada fins á
la exageració y en aquest
mon fan se pot perdre
un per carta de menos
com per carta de més.

¡ Aquest lujo que vostè gasta
no l' poden gastar sino els
richs!

(Matilde queda mirant
á Ramon com atonta
da)

Creguim, creguim á mi
no sigui criatura!

(Intenta agafar la
ma dreta de Matilde)

Ella no solament veclera
a Ramon uns que s'aixe-
ca tot d'un plegat y toca
l' timbre que hi ha sobre
la taula primer un cop
y al cap de pochos segons
un altre
Ramon espantat de debó
diu:)

Que's això? ¿are? Que
vol fer Dª Matilde?

Roca-foro?

(Zorra a tocar l' timbre
per 3ª vegada y aparer
en el fondo Antonieta ab
dignitat pero sense aixecar

la ven.)

Acompanyi fins a la porta
a aquest senyó que s'
en va! ; Fins a la porta!

(Nanió sorprès - avergon-
yit, rabios y amenaçador)

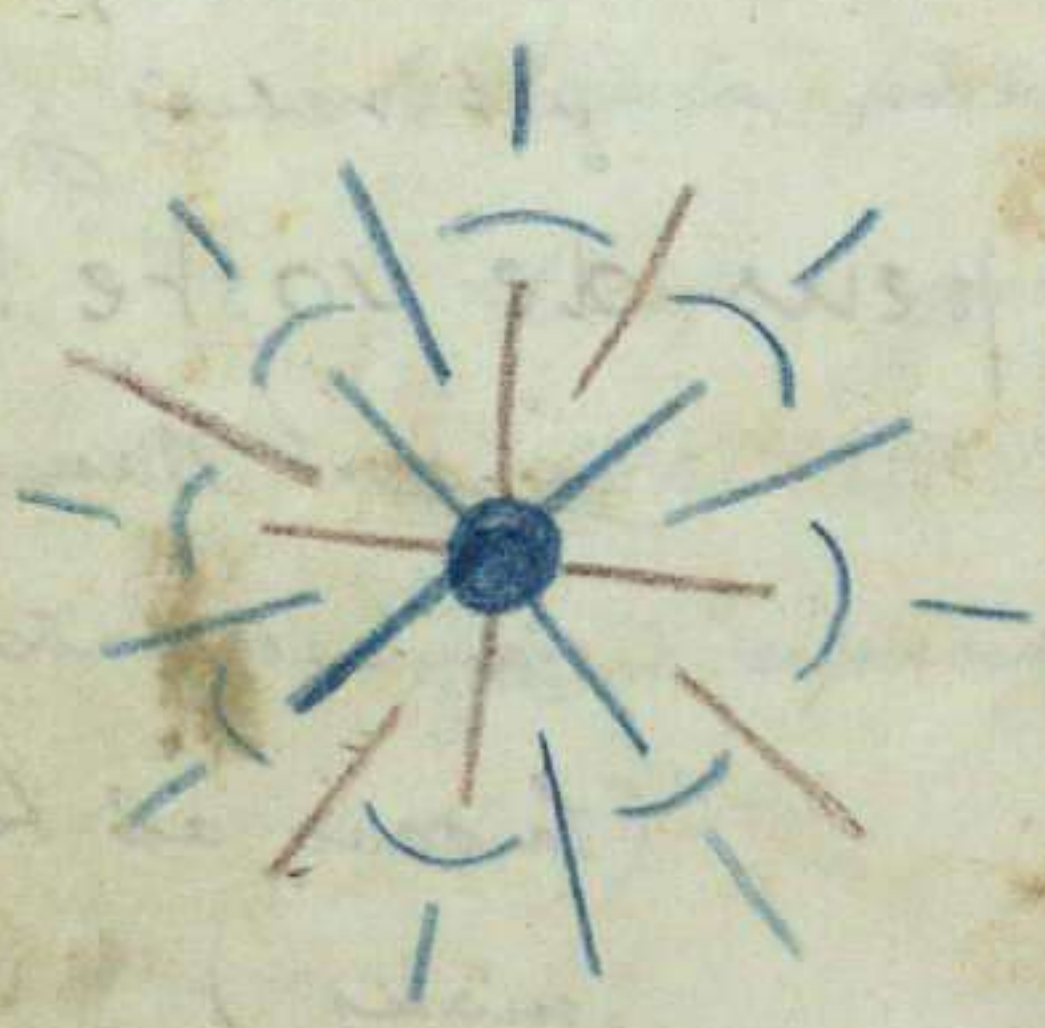
Als pens de vosté!

(surten Nanió y Matilde)

(seu asentada tapant
la cara ab totas dugas
mans)

Teló

Account of the
to a report
in a

1810

1006389113